

¡Como No!

informatieblad
TILBURG-MATAGALPA

**25 JAAR
STEDENBAND**

¡Cómo No!, het informatieblad over de stedenband, wordt uitgegeven door de Stedenband Tilburg-Matagalpa.

¡Cómo No! verschijnt vier maal per jaar met een oplage van 800 exemplaren.

Voor een gratis abonnement kunt u zich wenden tot de Stedenband Tilburg-Matagalpa:

Adres: Spoorlaan 346
5038 CC Tilburg

Tel: 013-5368706

E-mail: stedenband@tilburg-matagalpa.nl

Web: www.tilburg-matagalpa.nl

Bank: 2783514

De Stedenband is geregistreerd bij ANBI (Algemeen Nut Beogende Instellingen).

Redactie

Marian van Stiphout

Toon Oomen

Miranda van der Klaauw

Ans Scheffers

Adje van Hirtum

Monique van de Sande

Lay-out

HD ontwerp • Tilburg • www.hdontwerp.nl

Foto en vormgeving voorpagina

Louise Donjacour, Nicaragua 1983

Detail van een schilderij -uit een serie van

acht- die Louise maakte ter gelegenheid van de

NicaraguawEEK in 1983. De serie had verschillende

thema's. Dit schilderij: oorlog.

Fotobewerking

Francine van Werde

Drukwerk

Drukkerij Mezclado

Afwerking

de Bundel

ISSN: 0920 2315

Redactioneel

On the road

Herman Brusselmans heeft reizen niet nodig ter verrijking van de geest. Hij verlaat liefst zijn loft niet, al maakt hij wel dagelijks met zijn hondje Eddie een wandeling door Gent. Toch schreef hij al vijftig boeken. Karl May schreef zijn reisavonturen, evenals de avonturen van Old Shatterhand en Kara Ben Nemsy, nota bene voordat ie ook maar één voet in de Oriënt of op Amerikaanse bodem had gezet. Maar zij zijn uitzonderingen. Je kunt op je zolderkamer bizarre avonturen beleven of bedenken, maar als je fantasie niet al te levendig is, kan een reis zeker helpen. Veel reizen zijn beroemd geworden door hun beschrijvers en veel schrijvers door hun reizen, Bob den Uyl, Paul Theroux, Cees Nooteboom, Ernest Hemingway, Jack Kerouac ...

'Onze' reizigers, die enkele weken geleden naar Matagalpa vertrokken, zijn weer terug in Tilburg. Ze hebben koffers vol mooie ervaringen, foto's, plannen en koffiekopjes meegebracht én verhalen. Tenminste dat hoop ik. Want in het volgend nummer willen wij hun verhalen lezen, wij willen zien wat zij zagen, horen wat zij hoorden, voelen wat zij voelden en vernemen wat ze daarvan dachten. Dat bepaalt immers een deel van het genot van lezen: in de huid van de ander kruipen. Reizigers, vertel en laat ons ons verbeelden dat wij er zelf bij waren!

Marian

Inhoud

De bouw van de kliniek kan beginnen	Harri Aarts	3
Samenwerkingsakkoord Stedenbanden		5
Nicaragua Nu; Huisvestigingswet	Ludwin Loáisiga López	6
Back in town [2]	Rob Muller	8
Wat weten we nou eigenlijk van Matagalpa?	Jaques Weijters	10
Onderwijs is inmiddels een luxe artikel	Tania Sirias	11
¿Bebe usted café? Cowboys en koffiekopjes	Gonnie Senders en Jan Duijvekam	13
Guachipilin op reis		14
Nog plaatsen voor koffiereis naar Matagalpa	Jan Vugts	15
Agenda en kort nieuws		15
De inspiratiebron [2]		18
Uno, dos, tres ... cumpleaños feliz ...	Frans Couwenberg	19
Herinneringen aan de prehistorie	Ton Vermunt	22
De kat	Marian van Stiphout	24
25 jaar cadeaus		26
Dé foto van ¡Cómo No!	Jan Duijvekam junior	28

De bouw van de kliniek kan beginnen! Koninginnebal maakt droom werkelijkheid

Op 29 april vond in de Studiozaal van Theaters Tilburg het door de Rotaryclub Tilburg georganiseerde Koninginnebal plaats, waarvan de opbrengst geheel bestemd is voor de Clínica Materno Infantil (het centrum voor moeder en -kindzorg) in Matagalpa. Tijdens het druk bezochte bal, er waren bijna 400 personen, reikte de voorzitter van de Rotaryclub Tilburg, de heer Pekdemir, via burgemeester Vreeman een cheque uit van 115.000 euro.

Daarna werd het woord gevoerd door mevrouw Lodders, voorzitter van het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua (LBSNN). Zij mocht namens HIVOS mededelen dat de eerste cheque van 115.000 euro verdubbeld zou worden waardoor de eindstand van de avond op 230.000 euro kwam. Met het bedrag dat eerder op eigen kracht door de stedenband al was binnengehaald staat de geldmeter thans op een totaal bedrag van 270.000 euro. Voldoende om de eerste fase van het plan, de daadwerkelijk bouw van de kliniek, te starten.

Uit Matagalpa waren tijdens de week waarin het Koninginnebal plaatsvond aanwezig Janett Castillo, lid van het Comité Mano Vuelta, en Ligia Nurinda, arts en directeur van de nieuwe kliniek. Beide dames waren het stralende middelpunt van het Koninginnebal en na het symbolisch in ontvangst nemen van de twee cheques van 115.000 euro, gaven zij er blijk van ook de kunst te verstaan om op uiterst elegante wijze het Koninginnebal te openen door met professionele dansers de eerste dans ten uitvoer te brengen. Al met al werd 's nachts rond twee uur een inspirerende avond afgesloten en werden hier en daar al afspraken gemaakt over 'eerstesteenleggingen' in Matagalpa. Het dankwoord van zowel de heer Vreeman als van mevrouw Lodders aan de feestende Rotaryclub Tilburg, die dit jaar haar vijftigjarig bestaan viert, onderstreepte niet alleen terecht het maatschappelijke belang van deze Rotaryclub, maar liet ook zien dat compassie en betrokkenheid aanwezig waren.

Tot slot dient zeker nog vermeld te worden dat Janett en Ligia gedurende hun korte bezoek aan Tilburg en de indrukwekkende avond van het Koninginnebal, nog een vol programma van werkbezoeken hebben afgelegd. Beginnend bij Thebe Kraamhotel De Meiboom werden vervolgens werkbezoeken afgelegd bij Kompaan en De Bocht, de afdeling Gynaecologie (Paul Reuwer) van het St. Elisabeth Ziekenhuis, de gemeente Tilburg (twee keer), de RIBW Midden-Brabant, de stichting Vrouwen ontmoeten Vrouwen en het Huijs van Voskens. Op de zaterdag voor terugkeer naar Nicaragua werd een kort ontspannend bezoek aan het vestigingstadsje Heusden gebracht.

Harri Aarts

Segovia (Spanje) 12 mei 2009

Janett Castillo en Ligia Rinda nemen de cheques in ontvangst
foto: Harri Aarts

Speech

Geachte aanwezigen,

Ik ben verheugd hier vanavond voor u te staan en wel om de volgende redenen:

Allereerst steunt u een goed project in Matagalpa, Nicaragua. De realisatie van de millenniumdoelen, in dit geval de zorg voor moeder en kind ofwel het terugdringen van moeder- en kindsterfte, is essentieel in de bestrijding van armoede wereldwijd. Door uw Koninginnebal in het teken te plaatsen van de campagne 'Stedenband en Millenniumdoelen' en zo gul te doneren toont u zich een wereldorganisatie of beter wereldburger! Ik acht uw signaal van belang waar steeds meer organisaties en personen zich menen te moeten terugtrekken achter onze dijken. Niet alleen komt in andere delen van de wereld de crisis eveneens hard aan -en dat vraagt om onderlinge solidariteit- maar juist in deze tijd is het goed te herinneren dat Nederland groot is geworden met de blik op de wereld.

Stedenbanden tussen Nederland en Nicaragua worden gekenmerkt door zowel de gemeentelijke samenwerking als de particuliere samenwerking tussen uiteenlopende maatschappelijke organisaties, basisgroepen en ngo's. Wat in de jaren tachtig is begonnen als solidariteit en met steun aan het Nicaraguaanse volk, is 25 jaar later een stevig netwerk van contacten tussen bestuurders, organisaties en burgers die kennis en ervaringen uitwisselen en de dialoog voeren over universele samenlevingsvraagstukken als lokale democratie, goed bestuur, burgerparticipatie, vrijheid van organisatie en media, transparantie en *accountability*, armoedebestrijding enzovoort. Uit eigen ervaring kan ik met overtuiging aangeven dat het werkt en dat met deze vorm van samenwerking aansprekende resultaten worden geboekt voor mensen.

Het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua, het

samenwerkingsverband van gemeenten en particuliere stedenbandorganisaties in Nederland, is in 2007 een alliantie aangegaan met HIVOS, één van de grotere organisaties op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, gestoeld op humanistische gronden, die hun middelen verkrijgen uit de begroting van ontwikkelingssamenwerking. Dankzij deze alliantie is het Landelijk Beraad in staat Tilburg mee te financieren in deze campagne onder het motto 'geef kinderen in Nicaragua een kleurrijke toekomst' en -wellicht voor u belangrijker- om uw bijdrage vanavond te verdubbelen. Met deze opbrengst moet binnenkort, zoals afgesproken in een gezamenlijk overleg tussen gemeente Tilburg, Rotaryclub, gezondheidsinstellingen en de Stedenband, groen licht gegeven kunnen worden voor de bouw van het Centrum voor moeder- en kindzorg in Matagalpa. Naar ik heb begrepen loopt de fondswerwing in Tilburg door voor de inrichting van het gebouw. En ook dan zullen wij de ingezamelde bedragen verdubbelen. Ik dank u allen voor uw bijdrage. Ik feliciteer vanaf deze plaats graag onze vrienden uit Matagalpa, Nicaragua, en wens u allen vanaf deze plaats een genoeglijke avond.

Mevrouw T. Lodders

voorzitter bestuur LBSNN

de twee gasten uit Nicaragua in gesprek met burgemeester Vreeman
foto's: Harri Aarts en Carla ten Cate

toespraak van mevrouw Lodders

burgemeester Vreeman reikt cheques uit

jubileumjaar

Samenwerkingsakkoord Stedenbanden

De Stedenbanden in Nederland die een Stedenband met een stad in Nicaragua hebben, zijn eind vorig jaar nogal geschrokken van de verhalen over fraude en ongeregeldheden tijdens de verkiezingen van november in Nicaragua. Er was veel bezorgdheid bij de Stedenbanden en bij de betrokken gemeenten rezen vragen over de legitimiteit van de samenwerking en steunverlening aan Nicaragua. Er is nadien veel gepraat, beraadslaagd en heroverwogen, binnen de diverse stedenbanden, maar ook onderling, met de betrokken gemeenten en met de koepelorganisatie in Nederland, het LBSNN (Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua).

Tijdens een werkbezoek aan Nicaragua in maart praatten en discussieerden bestuursleden van het LBSNN op hun beurt met de koepelorganisatie in Nicaragua, AMHNN, met de gemeenten en andere betrokkenen zoals FODEL, de organisatie voor lokale ngo's voor duurzame ontwikkeling en RSPL, de netwerkorganisatie van de lokale private sector. Het bezoek resulteerde in een samenwerkingsakkoord waarbij de waarden en principes van de stedenbanden op papier zijn gezet die door alle partijen worden onderschreven; de naleving ervan zal door een comité -samengesteld uit de voorzitters van alle betrokken partijen- in de gaten worden gehouden.

Naast veel overleg werden er tijdens het werkbezoek bij diverse gelegenheden, door verschillende personen speeches gehouden. Edo de Haan, vice-voorzitter van het Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland-Nicaragua, sprak tijdens de slotbijeenkomst op 27 maart voorafgaand aan het ondertekenen van de overeenkomst in Managua de volgende woorden:

'Beste mensen,
Ik ben blij hier te zijn en tot u te kunnen spreken en mijn eigen woorden te kunnen gebruiken. Want toen ik vanochtend opstond en de krant las, voelde ik mij weer echt even thuis. Krantenkoppen hebben problemen met nuances. Onze voorzitter, mevrouw Ladders-Elffrich, sloot haar toespraak afgelopen zondag voor de aanwezige burgemeesters, ngo's en de private sector af met de volgende woorden: "In het vertrouwen dat wij deze week overeenstemming kunnen bereiken bezoeken onze bestuurlijke delegaties hun partnerstad. Samen werken we dan aan een succesvolle toekomst van onze vriendschapsbanden". Wij zijn dan ook bijzonder tevreden dat we er na een zeer intensieve interactie in zijn geslaagd onze gemeenschappelijke intenties op een zodanige wijze te verwoorden dat we deze dag een gemeenschappelijk basisdocument kunnen ondertekenen naast de overeenkomsten met betrekking tot de gemeentelijke samenwerking én de samenwerkingsovereenkomst op het gebied van volkshuisvesting.

Uiteraard hebben wij de aanleiding voor de discussie over deze overeenkomsten allemaal verschillend

beleefd. In Nederland zijn als gevolg van de recente gebeurtenissen in Nicaragua tijdens en na afloop van de burgemeester- en raadsverkiezingen, in onze gemeenteraden vragen gerezen over de samenwerking en de steunverlening aan Nicaragua. Het is net als in een huwelijk, meningsverschillen zijn altijd aanleiding voor een herbevestiging van de relatie. Die herbevestiging van de relatie is in al onze gesprekken gebleken. Bovendien hebben wij de afgelopen week ook met onze Nicaraguaanse partners van de gemeenten, van politieke partijen, van ngo's en private partijen constructief gesproken. Er bleek lokaal veel steun voor de inhoudelijke uitgangspunten in de samenwerkingsovereenkomst, die we zo dadelijk gaan tekenen:

- de versterking van de democratische en pluralistische samenleving
- de strijd tegen armoede
- goed bestuur
- bevolkingsparticipatie
- transparantie
- onderwijs voor iedereen
- samenwerking, solidariteit en wederzijds respect

Het toepassen van deze waarden en principes in de concrete procesgang bij verkiezingen en de reguliere besluitvorming is een blijvende opgave voor alle lokale actoren in Nederland en in Nicaragua. Wij als bestuurders van lokale overheden in Nederland weten maar al te goed uit onze dagelijkse praktijk dat het geen gemakkelijke opgave is. Besturen is overall lastig. Zo is er veel discussie in uw land over de wijze van bevolkingsparticipatie. Het is niet aan ons om daar een oordeel over te hebben. Uiteraard willen wij graag als stedenbanden geïnformeerd blijven. Zeker omdat heel veel projecten op een participatieve manier tot stand komen. Ook al hebben we daar mogelijk verschillende opvattingen over, wij willen hierover in gesprek blijven. Daarom is het goed dat we in onze overeenkomst hebben besloten de uitvoering van de op onze gedeelde waarden gebaseerde acties jaarlijks als gezamenlijke partners te monitoren. Hierdoor zal een intensivering van onze persoonlijke samenwerking plaatsvinden niet alleen op het niveau van de bilaterale stedenbanden, maar voor de eerste keer nu ook op het niveau van de gezamenlijke stedenbanden. Dit betekent dat wij als LBSNN ons zullen moeten inzetten om alle stedenbanden goed geïnformeerd en intensief bij de samenwerking betrokken te houden. U kunt ons hierop aanspreken.

Onze gezamenlijke thema's zijn duidelijk:

- realisatie van de millenniumdoelen op gebied van onderwijs
- ondersteunen van beroepsonderwijs en beroepsopleidingen
- vergroten van de productie en werkgelegenheid
- institutionele versterking van de gemeenten op de gebieden van strategische planning, volkshuisvesting en gemeentefinanciën
- institutionele versterking van lokale ngo's en private sector

De delegatie is zeer verheugd te constateren dat er goede voortgang is op het bereiken van de millenniumdoelen, in het bijzonder onderwijs en gezondheidszorg. Daaraan en aan de ontwikkeling van Nicaragua >>

blijven de Nederlandse steden de komende jaren een bijdrage leveren in vriendschap en internationale solidariteit.'

Minister Koenders van Buitenlandse Zaken zegt het van belang te achten dat de waarden en principes op papier zijn gezet waar alle partijen achter kunnen staan. Want zoals de voorzitter van het LBSNN, mevrouw Lodders, in háár speech zei: 'De Stedenbanden tussen Nederland en Nicaragua worden gekenmerkt door zowel de gemeentelijke samenwerking als de particuliere samenwerking tussen uiteenlopende maatschappelijke organisaties, basisgroepen en ngo's. Wat in de jaren tachtig is begonnen als solidariteit en steun aan het Nicaraguaanse volk, is ruim twintig jaar later een stevig netwerk aan contacten tussen bestuurders, organisaties en burgers die kennis en ervaring uitwisselen en de dialoog voeren over universele samenlevingsvraagstukken als lokale democratie, goed bestuur, burgerparticipatie, vrijheid van organisatie en media, transparantie en *accountability* en over armoedebestrijding.'

Koenders heeft ook zijn fiat gegeven aan afspraken die gemaakt zijn tussen het LBSNN en de Nederlandse ambassade om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor meer samenwerking met Nicaragua.

vogeltje, symbool voor de campagne 'alle kinderen naar school'

cartoon van Bismarck

Nicaragua Nu

Huisvestingswet in haar geheel goedgekeurd

De Wet Sociale Woningbouw werd gisteren helemaal aangenomen door de Nationale Assemblée. Deze wet bepaalt dat werkgevers aan hun werknemers een vergoeding vooraf moeten geven voor de aanschaf van een woning en bovendien dat de staatssubsidie zal worden opgenomen in de begroting en dat geen enkele groepering van burgers de voorkeur zal krijgen boven andere. De wet kreeg de steun van afgevaardigden uit alle partijen en men hoopt dat zij zal helpen om een tekort van meer dan 750 duizend nieuwe huizen -zo groot is dat tekort in Nicaragua volgens de berekeningen van de wetgevers- goed te maken.

Recht

De Voorzitter van de Commissie voor Infrastructuur en Publieke Voorzieningen van de Nationale Assemblée, Eliseo Núñez Hernández (van de Alianza Liberal Nicaragüense, ALN), geeft aan dat de werkgevers ieder jaar zullen moeten toestemmen in de voorafbetaling van vergoedingen voor de aanschaf van woningen in de sociale sector aan minstens twintig procent van het totale aantal arbeiders binnen het bedrijf. 'Het zijn geen voorschotten, het zijn verworven rechten. Oftewel: de werknemer heeft het recht datgene op te vragen wat hij al heeft verdiend. Als je al drie jaar in dienst bent, heb je er recht op dat ze je de vergoeding geven voor drie jaren en als je er vijf jaar, vier maanden en tien dagen op hebt zitten, heb je recht op vijf jaar, vier maanden en tien dagen', zegt Núñez Hernández. En hij voegt eraan toe: 'Dat is al goedgekeurd en bovendien werd goedgekeurd dat geen enkel bedrijf (de voorafbetaling van de vergoeding) hoeft toe te kennen aan meer dan twintig procent van het totale aantal werknemers per jaar; dat wil zeggen het moet geen honderd procent van de werknemers zijn die komt vragen, want dan geven ze het bedrijf de nekslag, maar wel twintig procent.

Sociale woningbouw, zegt de wet, is die 'woonconstructie met minimaal 36 vierkante meter woonruimte en maximaal zestig vierkante meter, basisvoorzieningen inbegrepen', die maximaal twintigduizend dollar mag kosten. Núñez Hernández geeft als commentaar dat je om een huis van de sociale woningbouw aan te vragen moet beschikken over een salaris van minimaal vierduizend cordoba's per maand en men schat dat de premie tegen de duizend dollars zou kunnen lopen. Het wetsontwerp ging ervan uit dat

de maandelijkse lasten voor een huis binnen de sociale huisvesting bij benadering 150 dollar zouden bedragen. De langste termijn voor de kredieten zal 25 jaar zijn. De wet geeft aan dat binnen de groep mensen die in aanmerking kunnen komen voor een huis binnen het sociale huisvestingsplan, de gezinshoofden en degenen van wie een groter aantal personen afhankelijk is, voorrang zullen krijgen. De staat zal aan de begunstigden een subsidie toekennen tot drie procent over de rente, volgens de wet.

De vertegenwoordiger van de Bancada Democrática van Nicaragua (BDN), Eduardo Montealegre, heeft een initiatief genomen om in de jaarbegroting ook de subsidies op te nemen, met de bedoeling dat die schenkingen vanuit het parlement gecontroleerd worden. 'Iedere subsidie moet lopen via de Nationale Assemblée, goedgekeurd worden door de Nationale Assemblée en binnen de Begroting van de Republiek blijven, zodat er transparantie is, dat we zo weten om welke subsidie het gaat, en dat niet gebeurt zoals tegenwoordig dat er heel veel subsidies en vrijstellingen bestaan waarvan

woningen in Matagalpa
foto: Harri Aarts

straatbeeld Matagalpa
foto: Marili van Lieshout

illegale woonwijk in Matagalpa
foto: Theo Smeele

niemand weet tot welk eindbedrag die oplopen', zegt Montealegre. De wet beoogt ook een nationale grondbank in het leven te roepen en zal de overheid het recht verlenen om 'onroerende goederen op het platteland van publiek belang te verklaren; uitsluitend voor woonbestemming ten behoeve van programma's en projecten in de sociale woningbouw in overeenstemming met wat is vastgelegd in de desbetreffende wet en de overige daaraan gerelateerde wetten'.

Niet alleen de stadsraden

Een element dat beroering veroorzaakte bij de goedkeuring van de wet, was de vrees van de liberale afgevaardigden dat alleen de leden van de regeringsgezinde Stadsraden (CPC) invloed hadden op de projecten in de sociale woningbouw. De afgevaardigde Carlos Gadea diende een motie in om te verduidelijken dat alle stedelijke groeperingen hetzelfde zullen worden behandeld. De liberale afgevaardigden

verklaarden dat zij klachten van burgers ontvangen over verschillende publieke instanties waar hen voordat ze te woord werden gestaan, steeds gevraagd werd naar borgstellingen van de Stadsraden. Het Instituut voor Stedelijke en Plattelandshuisvesting (INVUR) zal de nieuwe wet beheren en toepassen. De nieuwe wet maakt het ook mogelijk dat privé ondernemingen, lokale of regionale besturen, wijkorganisaties en burgerlijke, non-gouvernementele organisaties als vakbonden en bedrijfstakken, en de kerken, zich actief gaan bewegen op woningbouwgebied.

Ludwin Loáisiga López in *La Prensa*, 25 mei 2009
vertaling: **Pieter Jong**

Back in town [2]

Mededelingen van een fysiotherapeut

Rob Muller (fysiotherapeut met specialisatie baby's en kinderen) maakte deel uit van een delegatie die enkele jaren terug naar Matagalpa vertrok. Samen met zijn vrouw Betty keerde hij al verschillende keren terug naar Matagalpa om er te werken en cursussen te geven. Vrienden en familie houden zij telkens per mail op de hoogte van hun ervaringen en hun werk daar. Vorig jaar konden ook de ¡Cómo No!-lezers via 'Regilio Tuur, sister Rebecca, Raphael en vele anderen' meeleven met Rob en Betty. Ook nu mochten wij als redactie weer een selectie maken uit hun aanstekelijke en ontroerende berichten.

Bal Masqué - 14 januari

Spanje is het land van de grote vertellers zoals Carlos Ruiz Zafón en Elia Barceló. Elia Barceló is hoogleraar Spaanse literatuur en 'creative writing' aan de universiteit van Innsbruck. Haar nieuwe boek, *Bal Masqué*, kreeg ik te leen van Rimke en het is net zo'n pageturner als *De godsformule* van José Rodrigues dos Santos.

¡Qué chula! is het woord wat jongeren in Spanje gebruiken voor 'vet cool' ofwel erg gaaf. ¡Qué chula! kreeg ik gisteren te horen, maar ook vandaag bij de controle van de behandeltechnieken bij mijn cursisten. Om het ritme van het heiligbeen te kunnen voelen moet je van goede huize komen, zeker voor de moeders uit de *barrios*. Het ritme is zeer minimaal en het is daarom ook verdomd moeilijk om de afwijking ten aanzien van dit heiligbeen en dito ritme aan te geven. Je moet dan namelijk de differentiële rotatie kunnen bepalen. Zowel gisteren als vandaag verrasten twee verschillende madres mij dermate dat ik ter controle voor de zekerheid tot twee maal toe het heiligbeen heb gepalpeerd. Maar ze konden wel degelijk de rotaties differentiëren en in mijn hart word ik daar erg vrolijk van. ¡Qué chula!

Een van de moeders die de cursus volgt, werkt elke nacht van zes tot zes uur in de keuken van het ziekenhuis. Daarna gaat zij naar huis om haar kind op te halen en komt ze naar de cursus die tot half vier duurt. Daarna gaat ze wat koken, slapen en het kind naar bed brengen en dan gaat ze weer naar het ziekenhuis.

Gisterenochtend vier baby's in plaats van de twee afgesproken jonggeborenen, gisterenmiddag twee baby's en vanmorgen *nada*. Dat is Nicaragua *and I love it*. Het is continu improviseren en je verveelt je geen moment. De onderlinge discussies en vragen worden intenser en we zijn pas op dag twee. Wel ervaar ik, dat de Nicaraguaanse madres dit jaar veel assertiever zijn. Ze zijn minder bang om vragen te stellen. De baby vanmiddag kwam uit het centrum van ondervoede kinderen en was negen maanden

Rob met baby ter onderzoek

foto: Betty Muller

jubileumjaar

oud met een motoriekontwikkeling van rond de drie maanden. Het meisje kwam niet aan in gewicht en had waarschijnlijk een klepprobleem ten aanzien van de slokdarm. Toch kon ik tijdens de demo aantonen dat met behulp van enige ondersteuning en stimulatie, het omrollen, tijgeren en kruiphouding haalbaar was. Dit betekent dat de voorwaarden om motoriek op negenmaands niveau te verkrijgen aanwezig zijn, maar dat door de zwakte het kind alle energie nodig heeft om te overleven.

De tijd vliegt om. Betty en Monic geven aan dat het al half vier is en dus tijd om te stoppen.

Cirque du Soleil - 15 januari

Salvador is stapelverliefd geworden op onze Finse fysio Kaisa. Tijdens een van mijn middaglessen schrijft hij een brief aan haar en vouwt deze tot een vliegtuig. Salvador heeft twee soorten kapsels, een voor de even dagen en een ander voor de oneven. Beiden hebben als basis een stevige invetbeurt nodig. Het ene kapsel is strak achterover gekamd haar, bij het andere, dat van vandaag, hang het haar nonchalant in losse krullen over zijn voorhoofd. Te pas en te onpas gaat hij rare stretchoefeningen doen, dusdanig dat het niet mogelijk is voor omstanders om het niet te zien. Ik ben benieuwd met wat voor aandachtstruc hij morgen weer komt. Het is een soort Cirque du Soleil maar dan uitgevoerd door een derderangs clown Bassie.

Ik ben vanmorgen vroeg opgestaan en zit om half acht op de stoep voor het hotel. Matagalpa ontwaakt. Een kakofonie van geluiden: zwaar wegverkeer, claxons en hard gillen teisteren mijn oren. Ik begin er aan gewend te raken, want geleidelijk aan filteren mijn trommelvlieszen alleen die geluiden die ik wil horen.

Vandaag dag drie, de meest intensieve dag. We moeten alle botten van het hoofd doornemen en een basis gaan leggen voor de combinatie voor de behandeling van de baby's en kinderen. Een hele klus maar dat gaat wel lukken. Best kans dat er deze ochtend twee baby's uit de barrios komen. De cursusdag verloopt naar wens. De demo's van de baby's kunnen uitgebreid worden met behandelingen.

Survival - 16 januari

Aan het einde van de morgen hadden we samen met de Familias Especiales een evaluatie met de *madres líderes*. Toen wij drie jaar geleden voor het eerst hier cursus gingen geven, deden wij er een hele dag over om drie baby's van meer dan zes maanden oud te vinden in de barrios. Afgelopen maandag waren we binnen anderhalf uur klaar en hadden we vier baby's gezien die allen jonger waren dan zes maanden en waarbij we alleen de aangeleverde testgegevens hoefden te checken. Ons doel om eenvoudig opgeleide moeders uit de barrios voor ons de baby's in een vroeg stadium te laten screenen, blijkt te gaan werken. Daarnaast is op alle werkplekken, zoals de recyclingafdeling, maar ook op het steunpunt in de bergen, een begin gemaakt met onderzoek- en behandeltechnieken voor gehandicapten. Ik heb Rebecca en haar staf mijn diepe respect toegewuifd.

In de korte middag heb ik de studentes een casus voorgeschiedeld van een drie maanden oude baby. Zij konden in tweetallen werken aan een behandelplanpak. Van de baby die ter demo kwam, daarvan schrok ik zo, omdat de jonge moeder dit zwaar spastische meisje van 22 maanden zonder emotie op tafel gooide. Zo desperaat was deze moeder. Als

orgasmo solamente para chicas
foto: Betty Muller

de moeder niet stevig ondersteund gaat worden, maakt dit meisje geen enkele kans in deze harde wereld van survival.

Rond twee uur was er de gelukkig sober gehouden diploma-uitreiking met natuurlijk weer de *kiss-mania*. Nu samen lekker wat *chicken wings* peuzelen a la *plancha* bij Picoteo en dan relaxen na een intensieve week.

Cocktail orgasmo en sex on the beach - 17 januari

Het is zaterdagochtend en we proberen wat uit te slapen. De harde windvlagen van deze week die in de nacht de golfplaatdaken aardig ranselden, tezamen met de hardnekkige hoestaanvalen als restant van de griep die we uit Nederland hebben meegenomen, hebben als resultaat dat we niet erg uitgeslapen uit ons nest komen. Om acht uur staan we naast ons bed en maken we ons op om een aantal zaken te regelen. Als eerste bezoeken we Matagalpa Tours, waar Luisa een hotel voor ons heeft geselecteerd in San Juan del Sur, een badplaats aan de westkust, ongeveer twee uur rijden van Managua. Lijkt me een geschikte plek om in de laatste week te bekomen van onze inspanningen. Naast dit reisbureau staat een lounge-café wat net de deuren opent als wij Matagalpa Tours verlaten. Het is een heel relaxte plek met een zitje aan de patio. De muziek staat echt op zacht en dat is een verademing. De muziekkeuze is easy listening en onder het genot van een café *frappuccino* en een yoghurt met vruchten en honing genieten we in stilte van de mooie tuin in de patio aan de achterzijde van dit café. Een van de mooie nummers die prettig tot mijn oren komt is *Un secreto a voces* van Alejandro Filio en Tania Libertad. Ik ga proberen om deze cd te scoren in de hoofdstraat. Op de muur van het café lees ik 24 soorten koffie waarvan er zes varianten met ijs zijn, waaronder mijn heerlijke *frappuccino*. Een bord geeft een zestal cocktails aan waarvan 'Orgasmo solamente para chicas' en 'Sex on the beach para hombres' worden aanbevolen. We zullen vanavond maar eens zien.

Geleidelijk gaan we weer terug naar ons hotel, onderweg bij de *panadería* wat kaascroissants kopend om deze heerlijk tussen de middag in de schommelstoel bij ons hotel op te peuzelen. Ook halen we iets voor de hardnekkige hoest. Elk blok in deze stad heeft een apotheek. Vanwege de hoge dokterskosten haalt iedereen eerst op eigen houtje iets bij de apotheek, voordat er verdere stappen worden ondernomen.

Vanmiddag ga ik nog wat kopieën draaien voor de cursus de komende week. We schatten in dat er een klein twintigtal studenten aanwezig zal zijn. Macy, de lokale vertaalster van vorig jaar, gaat in de ochtend mij en Betty bijstaan in de cursus. Een hele verademing in vergelijking met de 'verlosser'. Toch is hij wel aardig, volgens Betty.

De schoenenpoetser - 18 januari

Het heeft me drie jaar gekost om mijn schoenen te durven laten poetsen hier in Nicaragua. Het blijft een raar soort gevoel je zwarte instappers te laten verwennen, want thuis ben je zo opgevoed dat iedereen zijn eigen schoenen poetst. Maar vandaag is het zover. Op de hoek van het Parque Darío kies ik een jonge poetser uit die me uitnodigt plaats te nemen op zijn kruk. Laten we voorop stellen dat ik thuis zelden borstel en doek ter hand neem, dus mijn schoenen zagen er niet uit. Als je dan ziet met wat voor een vaardigheid en snelheid een dof, >>

swiebertjesachtig model in een glanzend onderstel wordt omgetoverd, is dat magisch. Prijs twintig cordoba's, ongeveer tachtig cent. Trots als een kind dat met zijn nieuwe schoenen zijn eerste communie doet, stap ik kordaat de Calle Principal in waar we in het internetcafé enkele foto's gaan verzenden en waar we ook onze email moeten bijwerken.

In Artesanos, het restaurant naast Matagalpa Tours, zijn we gisteren gaan eten. Jonge, strakke chicas met hun masculiene begeleiders treffen elkaar in deze jonge, moderne tent. Gezeten op hoge krukken aan een kleine tafel konden wij beiden dat goed gadeslaan. Per groep wordt doorgaans een grote fles Flor de Caña, de rum uit Nica, besteld die gezamenlijk in een rap tempo wordt geledigd, soms met maar vaak zonder coca cola als verdunning. Maar niemand wordt luidruchtig of vervelend. Er is een gezellige, warme sfeer die je in een goede bruine kroeg in Breda -zoals De Bommel of Sam Sam- ook inademt. We startten met de cocktails 'Orgasmo solamente' en 'Sex on the beach' die we in de ochtend tijdens ons ontbijt al op de muur hadden ontdekt. De bartender, een mislukte replica van Tom Cruise uit de film *Cocktail* goochelde wat met flessen likeur en sterke drank door deze de lucht in te gooien en liefst in de andere hand weer op te vangen, voordat hij achteloos wat ervan in een mengbeker schonk. De heftigheid waarmee hij de beker schudde, gaf mij al enig idee van het voorspel bij de creatie van dit *orgasmo*. Daar koffiemelk als basisbestanddeel van dit medicijn diende, kwam er een crème-achtige substantie uit de mengbeker. De tweede cocktail was een combinatie van campari met ijs, likeur en cerise. Beiden cocktails werden geserveerd in glazen kelken met een kers erin. Door een klein rietje proefden we om de beurt van beiden cocktails maar Betty prefereerde el *orgasmo*. Als schotel namen we een brochette van kip met frietjes en wat rauwkost.

We zijn klaar voor de tweede week, alle papieren zijn in orde en we gaan er vol tegenaan. Vandaag is het heerlijk weer en er is geen bewolking dus gaan we lekker genieten in het Parque Central. Natuurlijk koffie drinken in Artesanos en dan relaxed wat chillen hier in het centrum. *Olé, olé, olé, olé ...*

de schoenenpoetser
foto: Betty Muller

wordt vervolgd ...

Rob Muller

Wat weten we nou eigenlijk van Matagalpa?

Jaques Weijters vertrouwde de redactie van ¡Cómo No! toe dat hij met vakantie is. Waar hij op dit moment is, vertelde hij ons niet. We vingen wel het gerucht op dat hij op zoek is naar de slangenvrouw, pardon de slangengodin. Zal hij haar vinden? Zo ja, dan belooft dat de volgende keer weer een spannend verhaal te worden.

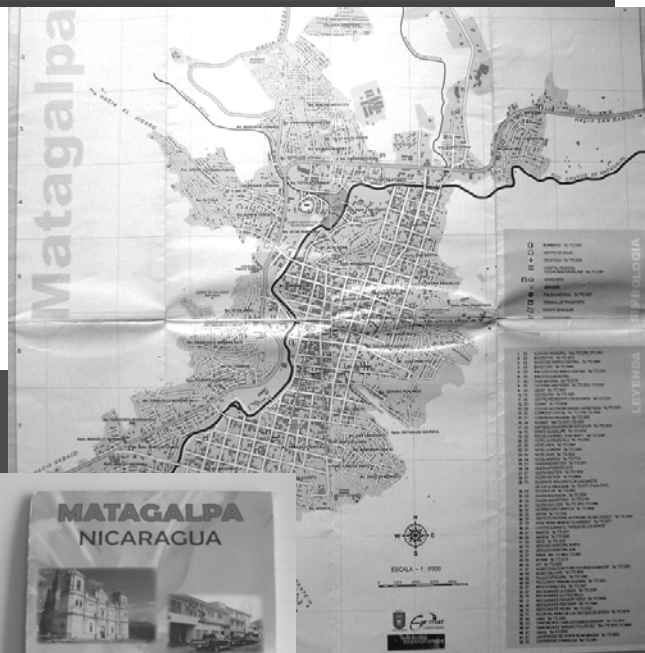
SPECIALE AANBIEDING!

Wil je een landkaart van Nicaragua en de plattegrond van Matagalpa in origineel Nicaraguaanse uitvoering (Ediciones Nicarao)? Dan is hier je kans! Speciaal ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Stedenband Tilburg-Matagalpa nú te bestellen:

- Landkaart van Nicaragua 6 euro (incl. porto)
- Plattegrond van Matagalpa 6 euro (incl. porto)
- Interactieve dvd Matagalpa (productie: Frans Couwenberg) 5 euro (incl. porto)

Bestellingen via:

Stedenband Tilburg-Matagalpa
Sporlaan 346 • 5038 CC Tilburg • 013 5368706

Onderwijs is inmiddels een luxe artikel

Voorschoolse opvang, basisonderwijs en vervolgonderwijs drukken heel zwaar op een gezinsinkomen, als je ervan uitgaat dat het gemiddelde inkomen van Nicaraguanen niet hoger komt dan een beetje boven de vijf duizend cordoba's -volgens gegevens van de Banco Central- aldus econoom Arturo Solórzano. En verder zegt hij: 'Als je een kind naar de openbare school stuurt, is de investering zo'n 14 duizend cordoba's per jaar'.

Deze situatie is niet alleen nu zo, zegt Solórzano, maar wordt slechter in de loop der jaren. Oppervlakkig bekeken kost de openbare school 140 procent minder dan een particuliere school. Hij signaleert dat, hoewel je niet betaalt voor inschrijving of schoolgeld bij de openbare school, de rest van de kosten als voor uniformen, schoolbenodigdheden, transport en maaltijd, en dergelijke, op rekening komt van de ouders, wat drukt op het gezinsinkomen. De econoom preciseert: 'De kosten van inschrijving op een particuliere school voor twee kinderen bedragen tussen elf en dertien duizend cordoba's, maar de vóórinschrijving, de inschrijving, de betaling van januari en februari en andere kosten van de school zijn inclusief. In het geval van een openbare school wordt het bedrag voor de uniformen en schoolbenodigdheden teruggebracht tot zeven duizend cordoba's voor beide.'

Salarissen en onderwijs

Volgens gegevens van de Banco Central kostte het minimumpakket voor levensonderhoud in februari ongeveer 5.391 cordoba's. Als een ouder zijn kind

inschreef aan een openbaar centrum, investeerde hij 31 procent van zijn salaris. Solórzano zegt dat ouders twee opties hebben: '... hun kinderen naar school sturen en besparen op hun basisconsumptie, of hen niet inschrijven om het basispakket voor levensonderhoud te kunnen bekostigen. Natuurlijk zijn families die nog een inkomen hebben er beter aan toe, maar dat is geen meerderheid, en met drie of vier kinderen in de schoolleeftijd is de situatie slechter'. Als besloten wordt het kind naar een particuliere school van middelmatige kwaliteit te sturen, dan investeert de vader 34 duizend cordoba's per jaar, met de huidige prijzen. Twee kinderen onderhouden die studeren aan een particulier instituut kost bijna vier duizend cordoba's per maand en op een openbare instelling zo'n 1.700 cordoba's. Op deze laatste betaal je alleen transport en maaltijden, hoewel dat minder kan zijn als de school dichtbij de kinderen te voet gaan of met de bus.

'Dit betekent dat voor een familie met een gemiddeld inkomen van ruim vijf duizend cordoba's -dat is het gemiddeld landelijke inkomen in oktober 2008 volgens cijfers van de Banco Central- het onmogelijk is om kinderen naar een particuliere school te sturen', aldus de econoom.

Sparen of zich in schulden steken

Solorzano zegt dat dit het landelijk gemiddelde salaris overstijgt en zwaar drukt op de beslissing om de kinderen wel of niet naar school te sturen. 'Er blijft hen niets anders over dan zich in de schulden steken om een nieuw schooljaar zeker te kunnen stellen, en in het ergste geval, het systeem te verlaten', klaagt de specialist. >>

Ook zegt hij dat de grootste kostenpost de schoolbenodigdheden betreft. Alleen de aanschaf van tekstboeken voor de basisschool kost gemiddeld, per leerling, 1.300 cordoba's en voor de middelbare school 2.000 cordoba's. 'Alleen al de boeken voor Engels kosten tussen 200 en 600 cordoba's, volgens de auteur, en er komt geen enkele jongere van de middelbare school die Engels spreekt, waardoor het een bijna nutteloze uitgave is', zegt de econoom. Hij voegt eraan toe dat de hoge uitgave die de ouders van het gezin moeten doen voor de boeken weinig nut heeft, als het resultaat is dat slechts vijf procent van de studenten slaagt voor de toelatingstest om op de universiteit te komen.

Niet gewaardeerd voorbeeld

'In sommige landen worden de boeken aangekocht door de school en aan het begin van het jaar aan de leerling overhandigd die ze aan het eind van het jaar moet teruggeven of betalen als hij ze kwijt is of als ze beschadigd zijn. Zo kan ieder boek minstens gedurende drie of vier jaren gebruikt worden door verschillende leerlingen', zegt Solórzano. Op deze manier wordt de prijs van het boek teruggebracht tot zo'n dertig procent en is als deel van het maandelijkse tarief inbegrepen. Hij zegt dat het toepassen van dit systeem een besparing zou inhouden van ongeveer 900 cordoba's per leerling van de basisschool en 1.400 cordoba's per leerling aan de middelbare school. Voor het land zou het enkele miljoenen dollars besparing betekenen. Een andere suggestie die de econoom oppert is dat de studenten goed voor de boeken zorgen, zodat ze die op die manier het volgende jaar kunnen verkopen en vijftig procent van de investering terugverdienen.

Tania Sirias in *El Nuevo Diario*, 12 maart 2009
vertaling: **Josine Thomassen**

foto: Jan Duijvekam junior

foto: Miranda van der Klaauw

¿Bebe usted café? Cowboys en koffiekopjes

In het vorig nummer kon je al lezen dat Tilburg Cowboys op het grandioze idee is gekomen om Tilburgers koffiekopjes te laten ruilen met Matagalpino's. Vrijwilligers zijn vorige maand in een aantal Tilburgse wijken langs de deur gegaan en hebben zo twee koffers kopjes opgehaald en -mèt foto van de eigenaar en mèt het verhaal achter het kopje- meegegeven aan de groep die naar Matagalpa vertrok. Het verzoek aan de groep: vraag aan mensen daar of ze een Matagalpees kopje willen ruilen tegen een Tilburgs. Aanvankelijk waren niet alle reizigers even verguld met de opdracht, ze hadden immers al zo veel te doen. Maar allengs werden ze enthousiaster. Hieronder enkele reacties die we van het reislog haalden. In het volgend nummer meer over deze ruil, bovendien laten we dan de cowboys ook aan het woord.

'Tja, en daar loop je dan met kopjes in je rugzak. Frans had er vier meegenomen dus de sport was natuurlijk die kwijt te raken. Het eerste kopje werd vergeven aan een van de keukenhulpen van La Chispa. Onder grote hilariteit van de andere aanwezige Nicaraguanen werd de foto genomen en het verhaal verteld. *One down...three to go!* Adres nummer twee werd ook snel gevonden. Bovenaan de berg kwamen we bij een huis een vrouw met een puppy tegen. Even aaien en dan maar de rare vraag stellen of ze wellicht koffie dronk en mee wilde werken aan een kopjesruil. Het idee werd meteen goed ontvangen en voor we het wisten, stonden we bij deze wildvreemde vrouw binnen. Een goede manier om de huisjes in deze wijk van binnen te bekijken! In dit geval: klein, donker, foto's en religieuze teksten aan de muur en een bed in de keuken. En natuurlijk kwam er binnen *no time* familie en vrienden door alle deuren en ramen naar binnen gluren, naar die rare Nederlanders. Geef ze eens ongelijk!'

Gonnie

'Het laatste bezoek (eerlijk gezegd: na een korte pitsstop bij een barretje, want je krijgt behoorlijk dorst van die koffiekopjes) was aan een familie die in de buurt van het hotel woont. Ook hier moesten we weer een brief bezorgen ... en natuurlijk wilden we het laatste kopje nog kwijt. Zo gezegd zo gedaan en wederom bleek het kopje een goede binnenkomer. Deze keer kwamen we terecht bij een groep vrouwen. Ze bleken een evangelische geloofsgemeenschap te zijn. Erg vrolijk en weer een mooi verhaal: een kopje van vijftien jaar oud, gekregen op het werk. Leuk dat mensen zulke emotioneel waardevolle zaken weggeven. Zoals deze vrouw het stelde: als je van iemand een cadeautje krijgt, moet je ook iets teruggeven met heel je hart. Daar sta je dan met je koffiekopje en je mond vol tanden. Ook hier weer onder veel gelach van alle aanwezigen de foto's genomen. En vlak voor we weggingen kregen we als cadeautje ook nog even een preek over de ware God. Wat wil een mens nog meer geserveerd krijgen bij zijn koffie ...'

Gonnie

'Dat gaat nog een heel groot succes worden. De eerste kopjes zijn geruild en de ervaringen zijn geweldig. We liggen werkelijk dubbel. De nica's denken aanvankelijk, dat je ze zwaar in de maling wilt nemen. Maar het is werkelijk kaaileuk om aan mensen die je niet kent, in een Matagalpese wijk uit te leggen dat een Tilburger een koffiekopje met hem of haar wil ruilen. Daarna op de foto in de keuken. Ze zijn dan heel enthousiast. En uiteindelijk liggen we samen dubbel.

Van hieruit mijn complimenten aan Tilburg Cowboys voor het geweldige initiatief. Ik vrees alleen, dat we straks nog een probleem gaan krijgen hier in Matagalpa. Het enthousiasme van de Matagalpino's gaat ons aanbod overstijgen. De mare gaat als een lopend vuurtje door de stad en binnenkort staan de mensen in de rij om een koffiekopje met ons te mogen ruilen. Een schitterend idee! *Gracias a los Rancheros de Tilburg.'*

Juan Paloma

een van de geruilde kopjes
foto: Francine van Werde

Guachipilin op reis

Nicaraguaans poppentheater bij Kwidam

Het muzikaal poppentheater Guachipilin is in Nicaragua heel bekend. Het treedt ieder jaar op in het grote Rubén Darío-theater in Managua, maar ook buiten de hoofdstad in de meest eenvoudige omstandigheden. In de laatste vierentwintig jaar heeft de theatergroep artistieke en culturele projecten opgezet, zowel binnen als buiten Nicaragua, waar al duizenden kinderen en jonge mensen van hebben kunnen genieten. De groep experimenteerde met verschillende educatieve vormen en heeft bijvoorbeeld het poppentheater ingezet als middel om verschillende talen te leren of om oorlogstrauma's te verwerken.

Guachipilin

Twee poppenspelers hebben speciaal voor deze Nederlandse tournee een bestaand stuk, *Historias de Sol y Luna* (verhalen van de zon en de maan) bewerkt voor de campagne Stedenband en Millenniumdoelen. Het stuk is een aantrekkelijk schouwspel met verschillende poppen die uitnodigen om op een fantasierijke manier door Nicaragua te reizen. Een ondeugende kat rooft de bal van een jongen en besluit in zijn enthousiasme te ontsnappen. De kat kruist heel Nicaragua door, het is een fantastische reis via de Río San Juan naar Bluefields. Onderweg komt de kat allerlei dieren en mensen tegen: vissen, krokodillen, apen, dansers uit Masaya, Estelí en de Atlantische Kust. Deze

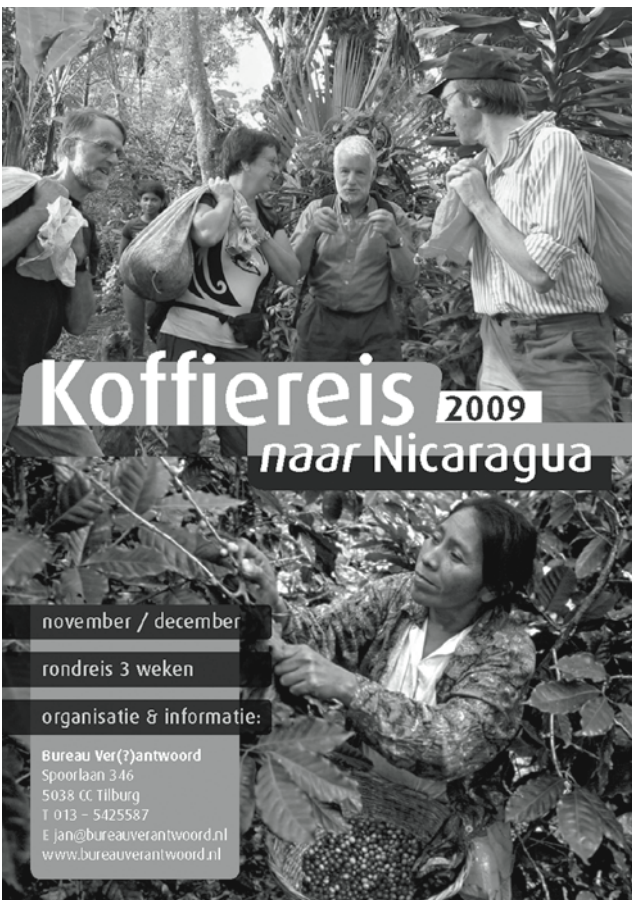
personages betrekken de toeschouwers op een interactieve manier. Er wordt gebruik gemaakt van muziek, dans en marionetten, zodat kinderen en jongeren actief kunnen deelnemen.

De spelers hebben al vele malen opgetreden in Scandinavische landen en zijn gewend te spelen voor leerlingen van de basisschool die geen Spaans beheersen. De gesproken tekst is derhalve ondergeschikt aan het schouwspel.

Op zaterdagmiddag 27 juni is de voorstelling van Guachipilin te zien bij sportschool Kwidam, C. de Vriendtstraat 39 in Tilburg. De voorstelling is voor alle leeftijden en begint om 14.00 uur (zaal open om 13.45 uur). Entree 5 euro. De opbrengst is voor het project 'Microkrediet voor vrouwen in Nicaragua'.

Het stuk duurt 55 minuten en wordt ondersteund door Nicaraguaanse muziek. Zie ook hun website: <http://www.guachipilin.org/>

Nog plaatsen voor koffiereis naar Matagalpa

Koffiereis 2009 naar Nicaragua

november / december

rondreis 3 weken

organisatie & informatie:

Bureau Ver(?)antwoord
Spoorlaan 346
5038 CC Tilburg
T 013 - 5425587
E jan@bureauverantwoord.nl
www.bureauverantwoord.nl

Wilt u met méér dan leuke vakantiekiekjes en een uitgerust gevoel thuiskomen van uw vakantie? Dan is de koffiereis van Bureau Ver(?)antwoord misschien iets voor u. Bureau Ver(?)antwoord organiseert in samenwerking met Matagalpa Tours in november/december 2009 een educatieve koffiereis van 23 dagen naar Nicaragua. Tijdens de reis maakt u het hele proces mee van het plukken van de koffieboon tot het gereedmaken van de bonen voor de export. U gaat onder meer enkele dagen koffie plukken en u overnacht bij een koffieboer. Deze boeren zijn aangesloten bij een koffiecoöperatie die een deel van hun oogst verkopen onder de condities van de Stichting Max Havelaar. Tevens zijn deze koffieboeren aangesloten bij het agro-toerisme project. Enkele van hen verbouwen koffie op organische wijze. Ook een bezoek aan een grote koffieplantage en een koffieverwerkingsbedrijf staan op het programma. Eenmaal in Nicaragua wilt u natuurlijk ook plekken bezichtigen buiten de regio Matagalpa. Daarom staan er ook enkele toeristische activiteiten op de planning, zoals het bezichtigen van de koloniale steden León en Granada, het beklimmen van een vulkaan, een bezoek aan ford El Fortín en aan het eiland Ometepe. Bovendien kunt u genieten van de beeldschone natuur van Nicaragua met zijn tropisch regenwoud, mangroves, watervallen en het meer van Managua: het Lago Xolotlán.

Na deze reis kent u het gezicht achter de Max Havelaar-koffieboer uit Nicaragua en het land zelf en kunt u uw omgeving ervan overtuigen hoe belangrijk het is om eerlijke koffie te drinken!

Nadere informatie over de reis is te lezen op www.bureauverantwoord.nl en te verkrijgen bij Jan Vugts van Bureau Ver(?)Antwoord, tel 013-5425587.

BUREAU VER(?)ANTWOORD

Agenda

- tot 18 juni 2009:** fototentoonstelling 'Impressie van Matagalpa', hoofdgebouw Universiteit van Tilburg, in de gang bij de Aula (van 18 juni tot half september is de tentoonstelling te zien in het nieuwe onderkomen van de RIBW in de Willem II straat)
- 20 en 21 juni:** Festival Mundial in het Leijpark, van 13.00 tot 23.00 uur
- zaterdag 27 juni:** Nicaraguaans poppentheater bij Kwidam, aanvang 14.00 uur (zie stukje over het theater op pagina 14)
- zaterdag 27 juni:** thema-avond seksuele diversiteit met talkshow, foto's en films in RUIMTE-X, Telexstraat 4a, aanvang 19.30 uur
- 22 tot 28 juni:** foto's seksuele diversiteit in RUIMTE-X, Telexstraat 4a
- zondag 5 juli:** de Stedenband neemt in Nicaraguaanse stijl deel aan de T-parade Tilburg, Centrum van Tilburg
- zondag 30 augustus:** de werkgroep Milieu van de Stedenband verkoopt wederom interessante boeken voor een kleine prijs op de boekenmarkt 'Boeken rond het Paleis' (hopelijk staan we weer op het Willemsplein), vanaf 10.00 uur
- zaterdag 10 oktober:** bezoek uit Matagalpa en viering 25-jarig jubileum van de Stedenband, een talkshow, de presentatie van de nieuwe documentaire, een reünie en de feestelijke viering van het jubileum staan op het programma in Zaal 16, vanaf 14 uur
- zaterdag 17 oktober:** jubileum-voetbalwedstrijd Longa old stars vs Team Matagalpa op het Longa-terrein aan de Spoordijk 30 om 16:00 uur

Scholierencompetitie: Beatrix wint ook dit jaar

Leerlingen van het Beatrix College, 2 College Cobbenhagen en het Odulphuslyceum gingen vrijdag 3 april in de raadzaal van Tilburg de strijd met elkaar aan in een spannend spel over Tanzania, Zuid-Afrika en Nicaragua. De leerlingen 4 en 5 VWO Maatschappijleer, hadden zich op school op het spel voorbereid met het lesboekje *Watch your World; Arm! Eigen schuld dikke bult?* Dit lesmateriaal gaat onder meer in op de situatie van jongeren in drie landen waarmee Tilburg vaste relaties onderhoudt: Nicaragua, Tanzania en Zuid-Afrika. Op deze manier komen de leerlingen meer te weten over de levensomstandigheden van leeftijdgenoten in deze landen en over achterliggende oorzaken van de scheve verdeling van rijkdom in de wereld.

Spelleider en cabaretier Frank van Pamelan leidde het spel, vergelijkbaar met een levensgroot Triviant. Hij voelde de leerlingen aan de tand over uiteenlopende thema's als millenniumdoelen, eerlijke handel en ontwikkelingssamenwerking. Wethouder Gon Mevis reikte even na 12.00 uur aan het Beatrix College de felbegeerde wereldbeker uit. Het is de tweede keer dat zij wonnen en een cheque van 500 euro van de Rabobank Tilburg mogen besteden aan een project naar keuze in 'hun' Stedenbandland. De Scholierencompetitie Tilburg vindt ieder jaar plaats in samenwerking met de Tilburgse stedenbanden: Tanzania Werkgroep, Stedenband Tilburg-Matagalpa en de Stichting Tilburg-Lekoa Vaal.

winnaar scholierencompetitie 2009
foto: COS Brabant

Nieuwe website

Onlangs is de website van de Stedenband Tilburg-Matagalpa geheel vernieuwd (dankzij Frans van Hoek). Hij is nog niet volledig en er wordt nu nog druk aan gewerkt, maar veel informatie is er al op te vinden. Kijk maar eens op

www.tilburg-matagalpa.nl

Sonia's feest

'Sonia is de prinses van de buurt. Ze draagt een prachtige jurk vol glinsterende sterretjes en bloemen. Iedereen danst en zwiert om haar heen, want het is haar feest ...' Zo begint een spannend verhaal dat zich afspeelt in Matagalpa. Het is door Jaques Weijters geschreven voor kinderen van vijf tot acht jaar. Louise Donjacour zorgde voor de vormgeving en illustraties. Het verhaal vraagt ook aandacht voor de campagne 'Alle kinderen naar school'.

Het boek is te koop bij de Stedenband Tilburg-Matagalpa voor 5 euro (exclusief verzendkosten).

jubiläumjaar

foto: Silvio Balladares

Seksuele diversiteit in RUIJTE-X

Tussen 22 en 28 juni zal in RUIJTE-X in de Telexstraat een tentoonstelling van Nicaraguaanse en Nederlandse fotografen met foto's over seksuele diversiteit in Nicaragua van onder andere Marlon Moreno, Rossana Lacayo, Silvio Balladares, Sanne Sprenger en Ariel Leon. Ook zullen er enkele korte films over dit onderwerp te zien zijn van onder andere Guillermo Saéiz en Stef Biemans. Zaterdagavond 27 juni zal Samira Montiel van Grupo Safo uit Nicaragua een presentatie houden over de situatie van de GLBT-community in Nicaragua na de 'afschaffing' van wet 204 die homoseksuele handelingen strafbaar stelde. Tijdens deze week zal het boek -een autobiografie- *Cuentos detrás de una ventana* van de Nicaraguaanse fotograaf en schrijver Javier Berrios te koop zijn. Javier is een van de fotografen waarvan foto's te zien zijn; hij is een van de weinige homo's in Nicaragua die zijn seksuele voorkeur nooit heeft verstopt.

Spaar de bomen

Al meer dan vijftig jaar wordt er in Nederland Nationale Boomfeestdag gevierd. Woensdag 18 maart is het weer zover. Het thema van dit jaar is 'Spaar de bomen'. Dat leek ons een leuke aanleiding voor het maken van een kwartetspel. 'Kwartetten' is immers sparen oftewel verzamelen! Sparen heeft echter ook een andere betekenis: 'behoeden voor' of 'ontzien' of 'in leven laten'. Vandaar dat dit kwartetspel niet alleen bomen bevat, maar ook thema's die te maken hebben met duurzaamheid. Ook hebben we vanwege de stedenband met Matagalpa wat van de Nicaraguaanse taal (Spaans), cultuur en natuur in het spel verstopt. Bovendien hebben we de achterkant van de kaarten gebruikt om wetenswaardigheden en citaten te vermelden die met de voorkant te maken hebben. Je kunt het kwartetspel bij ons bestellen voor 9,50 euro plus verzendkosten. Bel 013 5368706 of mail naar marian@tilburg-matagalpa.nl

Het eerste contact

In Matagalpa werden in januari 1984 voor de SSTN (later Stedenband) in oprichting de eerste gesprekken gevoerd door Lou Keune en Jannie Slotman met Carlos Argüello, hoofd van de Junta de Reconstrucción de Matagalpa (het bestuur van de wederopbouw, kortom het gemeentebestuur). Met groot enthousiasme ontving Carlos de Tilburgse vrienden en verzocht hen steun voor onder meer een gezondheidspost en voor de bouw van een kleuterschool. Carlos herinnert zich deze beginperiode: 'Er is in het begin wel sprake geweest van wrijving met de Nederlandse regering, omdat wij -het bestuur van de wederopbouw- met geweld de macht hadden gegrepen. Voor ons was dat de enige manier om de dictatuur ten val te brengen. Onze macht werd daardoor als illegaal gezien waardoor wij niet de steun kregen om de band verder uit te werken ten gunste van de mensen in Matagalpa.'

Bij een huis-aan-huiscollecte in april werd er voor de bouw van een kleuterschool in de wijk Walter Mendoza gecollecteerd door het Midden Amerika Komitee Tilburg samen met de SSTN in oprichting.

Bouwploeg

In diezelfde tijd ontstonden ook de eerste ideeën voor de uitzending van een bouwploeg. In november vertrok de ploeg, bestaande uit zeventien personen. Ze hielpen bij de bouw van een kleuterschool. Len Linthorst: 'Wat veel indruk op mij heeft gemaakt, is het vertrek van de bouwploeg. Toen was ik nog geen lid van de SSTN, maar ik was er wel bij betrokken. Toen de ploeg vertrok, ben ik naar het station gegaan. Dat vond ik heel indrukwekkend, zo'n club die naar Nicaragua vertrekt en daar een aantal weken aan het werk gaat. Dat vond ik fantastisch, dat is wel blijven hangen.'

Schooltje

Deze bouwploeg heeft een schooltje gebouwd, een tastbaar bewijs van solidariteit en een investering in de jeugd, in de toekomst. De leden van de bouwploeg logeerden bij mensen in Matagalpa thuis en leerden zo het leven van alledag kennen. De impact van de bouwploeg was erg groot: zowel in Tilburg als in Matagalpa werden waardevolle contacten gelegd met allerlei groepen en organisaties. Na deze succesvolle reis zijn die contacten gebruikt om de stedenband verder gestalte te geven. De bouwploeg die eind 1984 naar Matagalpa vertrok, was bewust zeer breed samengesteld en diverse leden zijn tot op de dag van vandaag nog actief bij de stedenband. Door deze bouwploeg die meehielp aan de bouw van een kleuterschool, kreeg het onderwijs binnen de SSTN een belangrijke plaats. Scholenbanden vanuit De Springplank, Leyevoorde (later De Einder, Panta Rhei) en sio Hoogvenne (later Zonnestein) gingen een belangrijke plaats innemen en veel van de 'trekkers' van deze banden werden vrijwilligers van de SSTN.

De bouwploeg verzorgde in maart 1985 een drukbezochte informatieavond in Carré en legde haar ervaringen neer in het boekje *que le vaya bien*, dat in juni dat jaar werd gepresenteerd.

Wordt vervolgd!

bron: *Nog 'n rondje voor Matagalpa; 15 jaar vriendschap en solidariteit*, ed. Jan Vugts, Tilburg 1999

Leren van Nicaragua

Onderwijs leidt op tot vrije mens

Naast medische zorg wordt onderwijs door elke wereldburger als zeer belangrijk beschouwd. "Het vergaen van kennis geeft een statusgevoel", leert Lou Keune van het in de Katholieke Hogeschool gehuisveste IVO. "Echter, veel belangrijker is dat onderwijs de mogelijkheid biedt om beter deel te kunnen nemen aan het leven." Toen de Sandinisten in Nicaragua de dictatuur wegvaagden, was onderwijs voor iedereen tot in de kleinste plaats, een van de eerste zaken die ze keurig regelden. Hoog en droog in het onderwijs-bolwerk hogeschool geeft Lou Keune te kennen dat zelfs hij nog heeft geleerd van hoe in Nicaragua het onderwijs in de praktijk wordt gebracht.

Ten tijde van de dictatuur was 90 procent van de bevolking analoet. De huidige regering geeft een percentage van twee. Lou Keune heeft daar twijfels bij en vertoert zo onbewust het zoveelste bewijs dat mensen die de opbouw in Nicaragua steunen, realisten zijn. Hij houdt het op een percentage van tien, wat nog altijd een mooi resultaat is.

In 1979 werd de revolutie volvoerd. Een jaar later werd begonnen met de massale alfabetisescampagne. Reeds vóór de rechtsomwenteling was het Insti-

tuut. Voor Ontwikkelingsvraagstukken actief in Nicaragua. Met de zegen van de Nederlandse regering werd in 1981 de draad weer opgepakt en sindsdien is menig student of medewerker aan de arbeid geweest in Nicaragua. Lou Keune bezocht dit land al drie keer. Het IVO helpt bij de opleiding van middenkader in de landbouw. Op hun beurt moeten de studenten het geleerde weer aan anderen overdragen. "Een olievlek", noemt Lou Keune dat. Deze aanpak wordt volgens Lou Keune door de regering van harte ondersteund. Hij trekt daaruit de conclusie dat het doel van de Nicaraguaanse regering is de macht daadwerkelijk bij het hele volk te leggen. Andere bewijzen die hij daarvoor kan aandragen zijn de landhervorming en het bewapenen van het volk om weerstand te bieden tegen de door de Verenigde Staten gestuurde invallen. Het gewapende volk wordt door de regering niet gezien als erf bedreiging.

Kenmerkend voor het onderwijs in dit land is dat iedereen zich vrijelijk kan ontwikkelen. Wel zijn er een aantal basisprincipes: solidariteit, kritiek of zelf-kritiek en opkomen voor het land. Docenten en studenten hebben een gelijkwaardige positie. Als een docent naar de mening van studenten niet voldoet, krijgt hij zijn congé. "In Nicaragua", zegt Lou Keune, "wordt onderwijs gezien als hulpmiddel bij het opbouwen van een menswaardig bestaan. De mens ontwikkelt zich en daarmee het land. Het onderwijs leidt op tot een nieuwe mens die vrij is, kritisch en solidair."

de bouwploeg van 1984

jubileumjaar

Waarom moet jeuggelift naar Matagalpa en wat zie we daar.

Munie Ana Paul Mayo John Dennis Wil Harry Ge

Dad volgende jaar een vestrield over kapot!
 Afijn Big Brothers kan naar best.
 En wij jaar hier een buch anaal. BACH anaal (?) creuville

an Paul rekentijl!

Waarom zijn we nu in

PROSPERO NUEVO AÑO in proper nieuwjaar jonges.

Uno, dos, tres ... cumpleaños feliz ...

Vrijdag 8 mei was voor de Matagalpezen en voor de Tilburgers die in Matagalpa waren de officiële dag van het 25-jarig jubileum van de Stedenband. Het werd 'groots' aangepakt zoals je hieronder kunt lezen. Een artikel, mét foto van de voorzitter en de coördinator, verscheen zelfs in de landelijke pers. Op het reislog hebben de Tilburgers veel verhalen gezet; hieronder de bijdrage van Frans Couwenberg. In het komende nummer meer over de reis en het verblijf in Matagalpa.

Vrijdagmorgen is voor de meesten van ons de laatste dag in Matagalpa. Vanaf half vijf, hoor ik auto's aan komen rijden. Er wordt zacht gepraat. Het kruispunt onder onze ramen komt langzaam vol te staan met *camionetas*, de bus van La Amistad en een stuk of wat personenwagens. Te voet arriveren enkele muzikanten met hun ernstig geblutste instrumenten. Na een kort *uno, dos, tres* wordt met volle kracht *cumpleaños feliz* voor ons gespeeld. Het galmt door de straten rond ons hotel. Enthousiaste gezichten van onze Matagalpese vrienden die samen met de drumband ons een serenade komen brengen en ons duidelijk maken dat we ons snel moeten omkleden en naar beneden moeten komen. Een rondrit door een ontwakend Matagalpa met voorop een motoragent en een brandweerwagen met volle sirene, gevolgd door een aantal wagens met ons daarop, zwaaiend naar Matagalpinos, die net als wij soms chagrijnig maar meestal glimlachend en terug zwaaiend de vreemde stoet volgden. De hele stad van noord naar zuid doorkruisen we, op enkele hoeken staan nog bekenden. De *sordos* in een wagentje sluiten aan bij d'n opstoet. Hermana Rebecca van de Familias Especiales staat bij de kathedraal enthousiast naar ons te zwaaien. Je voelt je rijk als je zo als prinsen door je geliefde zusterstad rijdt. Je wordt gewaardeerd in wat je, hoe weinig dan ook, voor deze mensen kunt betekenen. Ze geven ons het gevoel dat we meer dan welkom zijn. De feestdag ter ere van het 25-jarig bestaan gaat beginnen. De start was hartverwarmend. Wat staat ons nog meer te wachten? De meesten gaan eerst nog even een uurtje naar bed.

Uitgezwaaid

Zaterdagmorgen, zeven uur. Ik ben zojuist voor de tweede keer opgestaan. Om half drie was dat voor het eerst. Met Juancito en Wil hebben we onze collega's en vrienden uitgezwaaid. Een volle bus en twee *camionetas* met koffers zijn volgeladen met de jongens van het Midden-Brabant College, hun begeleiders Ed, Steven, Rob en Frits. Ook Wilna, Bert, Cil, Mieke, Toon, Els en Marie-José begonnen aan een lange, saaie reis terug naar Nederland. De mensen van de onderwijsgroep blijven nog een dagje in Matagalpa voor de laatste bezoeken. Miranda en Wil zien we woensdag weer bij het hotel tegenover het vliegveld in Managua. Wij gaan een paar dagen naar zee, genieten van enkele welverdiende vakantiedagen.

Tijd voor een terugblik.

Sporthal

Voor de Stedenband was dit werkbezoek een opmerkelijk bezoek. De viering van het 25-jarig bestaan; een hoogtepunt in onze geschiedenis. 25 jaar vriendschap, respect, solidariteit met en tussen zo veel verschillende personen in twee verschillende landen, duizenden kilometers van elkaar vandaan. Dat is iets waar we met ons allen ontzettend trots op kunnen en mogen zijn. Woorden van deze strekking stonden gisteren centraal in de officiële viering. Honderden mensen in de grote sporthal (of auditorium), een grote delegatie van allerlei belangrijke mensen, aangevoerd door Sadrach Zeledón, de burgemeester van onze zusterstad. De mensen van het Comité Mano Vuelta hadden zich, zoals eigenlijk al verschillende weken, ingezet om ons een aantrekkelijk programma voor te schotelen: muziek, dans, hartelijke woorden en leuke cadeautjes. Aan het eind van het programma werd Jan (Juan Paloma) terecht in het zonnetje gezet. Eerst door een vriendin van hem, Anabel die een zelfgemaakt gedicht voor hem voor-

las. Daarna nog toen Sadrach onder luid applaus samen met Frans de *mural* onthulde. Een prachtig cadeau voor de stad, kleurig en fleurig, met tal van symbolen en logo's betrekking hebbend op 25 jaar Stedenband.

Jongeren

Opmerkelijk was dit bezoek ook zeker omdat de jongeren in de meerderheid waren. Uiteraard vooral door de deelname van jongens van het Midden-Brabant College. Zij hebben een geweldige ervaring opgedaan in Esquipulas. Ze hebben keihard gewerkt en de resultaten zijn fantastisch. Mannen bedankt! Ik hoop dat jullie ervaringen jullie nog lang bij zullen blijven. De contacten die onze andere jongeren hadden, waren zeer uiteenlopend, maar vrijwel allemaal indrukwekkend, warm en vol perspectief voor de toekomst. Rob, Stijn, Lindsay, Gonnie en Juancito bewogen zich vrij in de stad, maakten veel vrienden en werkten zich uit de naad op de scholen en bij de mural. Niet opmerkelijk was de inzet, de energie die alle anderen aan de dag legden bij hun bezoek aan de Parel van het Noorden. Dat is altijd zo, het kost je energie, maar daarvoor krijg je ook weer power terug, die je vervolgens weer nodig hebt voor de volgende activiteiten.

Op alles wat er deze twee weken gebeurd is, ben ik als voorzitter van de jarige Stedenband ontzettend trots. We hebben ons opnieuw van onze allerbeste kanten laten zien. En natuurlijk was niet alles even mooi en leuk. Maar in de voorbereiding van onze reis heb ik ook nooit gezegd dat alles leuk en mooi zou zijn. Vrienden, bedankt voor jullie inzet. ¡Qué te vaya bien!

Frans Couwenberg

bekijk ook het reislog via www.tilburg-matagalpa.nl

foto: Miranda van der Klaauw

Vriendschap van de stad Tilburg met Matagalpa

De voorzitter van de organisatie van de Stedenband Tilburg-Matagalpa, Frans Couwenberg, alsmede coördinatrice Miranda van der Klaauw, hebben aangegeven dat in de afgelopen 25 jaar de vriendschap tussen beide steden opnieuw versterkt is.

Onder het motto 'door solidariteit is er hoop', vieren de inwoners van Matagalpa het 25-jarig jubileum van de stedenband met Tilburg. Deze stedenband heeft het mogelijk gemaakt dat vele projecten in de 'Parel van het Noorden' gerealiseerd konden worden ten bate van de armste inwoners.

De Stedenband Tilburg-Matagalpa, ontstaan in 1984, heeft veel projecten mogelijk gemaakt. Projecten voor scholen voor kinderen met een beperking, hulp en aandacht voor doven en slechthorenden, opvang voor moeders, algemene gezondheidscentra en centra voor mensen met schizofrenie, hulp die van groot belang is geweest voor de inwoners van Matagalpa en waar men Tilburg zeer erkentelijk voor is.

De viering van het 25-jarig jubileum was de aanleiding om een forum te organiseren in het auditorium 'Dr. Douglas Stuart Howay', waar verschillende sprekers de steun uit de zusterstad in Nederland aan de orde brachten voor de inwoners uit Matagalpa. De sprekers bestonden uit Sadrach Zeledón Rocha, de burgemeester van Matagalpa, Ernestina Vega, Douglas Stuart, Manuel Márquez [en Frans Couwenberg].

Echte solidariteit

Professor Douglas Stuart Howay hield een toespraak over solidariteit en wat dit precies inhoudt, aangezien dit woord vandaag de dag door veel politici wordt gebruikt om bepaalde voorwaarden en eigen plannen door te drukken. 'Dit is geheel en al het tegenovergestelde van wat Tilburg doet, hetgeen neerkomt op echte en oprechte solidariteit', verzekerde de sociaal schrijver van Matagalpa.

Met betrekking tot de vriendschap tussen beide steden werd ook specifiek aandacht besteed aan de rol die vrijwilligers spelen, zowel de vrijwilligers in Tilburg, waar zelfs kinderen op school geld ophalen om die op te sturen naar scholen in Matagalpa, als ook de vrijwilligers die naar Matagalpa komen om zich in te zetten voor diverse projecten. Sadrach Zeledón Rocha, de burgervader van Matagalpa, erkende het werk verricht door de Stedenband Tilburg-Matagalpa dat ertoe bijdroeg verschillende projecten voor de armsten van de stad van de grond te krijgen. Daarnaast werd vermeld dat deze vrijwilligers zowel hun vakantie als hun familie opzij schuiven om een tijd te komen werken in Nicaragua.

De voorzitter van de Stedenband Tilburg-Matagalpa, Frans Couwenberg, zei dat er behoorlijk wat moeilijkheden overwonnen moesten worden en zelfs de discussie aangegaan moest worden met politici om inzicht te krijgen in de uiteindelijke bestemming van de fondsen, maar hij bevestigde dat uiteindelijk alles in orde is gekomen.

Miranda van der Klaauw, coördinator van de stedenband, zei zeer tevreden te zijn aangezien het geld besteed is op de manier zoals vooraf was afgesproken. Immers, bij ieder project wordt dit geëvalueerd. Tot slot gaf zij aan dat er nog verscheidene uitdagingen zijn, zoals de verbetering van de leefomstandigheden van kwetsbare groepen.

De relatie Tilburg-Matagalpa bestaat uit vier 'organisaties': de Stedenband Tilburg-Matagalpa, de gemeente Tilburg, het Comité Mano Vuelta in Matagalpa en de gemeente van Matagalpa.

Francisco Mendoza

in *El Nuevo Diario*, 8 mei 2009

Vertaling: **Remko van Dort**

de viering van het 25-jarig bestaan van de Stedenband werd door honderden mensen in de sporthal bijgewoond
foto: Miranda van der Klaauw

foto's onder: Sergio Simpson

25 Jaar stedenband Tilburg - Matagalpa
We vieren de teugels en halen de banden aan

Herinneringen aan de prehistorie

Graag schrijf ik een stukje over mijn herinneringen aan de beginjaren van de SSTN. Of nog beter aan de tijd die daaraan vooraf ging en dan met name de Nicaraguaweek in 1983. Ik zit alleen met een probleem. Daarvoor eerst een uitstapje naar de lagere school.

Ik heb op de lagere school leren schrijven, lezen en rekenen. Drie ongelooflijk belangrijke zaken, die mij in mijn leven best geholpen hebben. Alleen, ik kan me geen enkele lees-, schrijf-, of rekenles herinneren. Ik herinner me van de lagere school het schoolreisje, de bezoeken van sinterklaas en het zingen van oranjeliedjes op 30 april en 5 mei voor het gemeentehuis in Gilze.

Zo is het dus ook gesteld met mijn herinneringen aan de Nicaraguaweek. Ik weet dat er heel veel zinnigs gezegd, gezongen, gespeeld en vertoond is in de Nicaraguaweek in 1983. Maar waar die afzonderlijke avonden in die week over gingen, dat ben ik totaal kwijt. Ik weet dat het in de Harmonie plaats vond. Ik weet dat de Wereldwinkel, waar ik toen lid van was, stevig acte de présence heeft gegeven. Ik weet dat de week een succes was en dat er veel volk op af kwam. Ik weet het, niet meer, niet minder. Maar ik herinner me het langdurige napraten, in een euforische stemming, met veel alcohol. Ik herinner me dat nogal wat relaties in een crisis raakten. Ik heb nogal wat foto's gemaakt in die week en pas nu ik deze weer zie beleef ik talloze aha-erlebnissen, in de zin van, ach, daar heb je die, en dat is die en waar zou die naar toe gegaan zijn en wat zou er van haar geworden zijn.

Toch kan ik me wel een paar zaken herinneren die misschien nog een zekere les bevatten voor de huidige tijd en voor het actuele werk van de Stedenband. Daarvoor ga ik terug naar de situatie begin tachtiger jaren.

In die tijd lag de derdewereldbeweging een beetje op zijn gat. In de zeventiger jaren was een groep Chileense vluchtelingen in Tilburg neergestreken en dat bracht behoorlijk leven in de brouwerij. Deze mensen moesten opgevangen worden, moesten onze taal leren. Er werden allerlei acties gevoerd om de achtergeblevenen in Chili te ondersteunen. We voerden actie tegen het eten van Granny Smith-appels. In Zuid-Afrika was de apartheid op zijn absurde hoogtepunt en de Boycot Outspan Akties kregen voldoende publiciteit om 's avonds met een redelijk tevreden gevoel naar bed te gaan, blij dat we in ieder geval iets hadden bijgedragen aan de oplossing van de grote wereldproblemen. Een illusie natuurlijk, maar toch, we hadden het gevoel niet helemaal zinloos bezig te zijn.

In het begin van de jaren tachtig was dat voorbij. De Chilenen waren al bijna 'vernederlandst'. De boycotacties begonnen afgezaagd te worden. Bovendien speelden er heel andere dingen in de wereld. De vredesbeweging en de kraakbeweging vroegen onze aandacht en met succes werden talloze acties en demonstraties georganiseerd en Tilburg speelde daarin behoorlijk zijn partijtje mee. We hadden het te druk met ons eigen en de derde wereld was tijdelijk ver weg.

De derdewereldbeweging draaide eigenlijk alleen nog maar op de Wereldwinkel, die was uitgegroeid tot een fenomenaal educatiebolwerk voor lagere scholen en allerlei cursussen die georganiseerd werden door Bureau Buitenland van de KUB, toen nog Katholieke Hogeschool Tilburg. Voor de rest was het stil in Tilburg en vanuit die KUB was sinds het Vrouwencongres met zijn schandaal rond de bijbehorende expositie weinig meer vernomen. Dat congres was georganiseerd door de vrouwengroep van Polek, die ik hierbij de 'Boerboom-girls' doop. Waarom? Het vervolg zal dit duidelijk maken.

In 1983 waren daar namelijk ineens de 'Boerboom-boys'. Met zijn vieren waren ze: Riné Vermeer, Joop Peerboom, Jan Drissen en Rob Wieten. Waar ze vandaan kwamen, van Wim Boerboom dus en zijn Polek. En ze wisten Louise Donjacour te vinden om een affiche te ontwerpen voor de Nicaraguaweek in 1983. Waar zij Louise ontmoet hadden, ook geen idee. Maar via haar kwam ik in aanraking met deze boys. Daarna ging het verrekt snel. Van het ene op het andere moment had iedereen het binnen de kortste tijd over die Nicaraguaweek. En niet alleen wij in het Tilburgse actiewereldje, ook in de pers was Nicaragua een belangrijk item. Het kleine land vocht tegen dictator en CIA voor zijn vrijheid en leek succes te gaan boeken. Na het wegdeemsteren van Chili, de uitzichtloosheid van andere dictaturen in het

Ton Vermunt

Rob Wieten en Louise Donjacour (rechts)
foto's: Ton Vermunt

Jan Drissen (midden)

Boerboom-boys Joop Peerboom en Riné Vermeer

Nicaraguaweek 1983, derde van links Wim Boerboom

Zuid-Amerikaanse continent, het drama in El Salvador, was daar ineens weer een volk met een perspectief. Er liep weer een actietreintje en in Tilburg stapten we allemaal in. En daarmee ben ik aangeland bij het begin van mijn herinneringen, de Nicaraguaweek, en zou ik dit verhaal kunnen herhalen.

Maar het verhaal kreeg een bijzonder staartje. De week was een succes en dan volgt altijd de vraag: wat nu? Ook nu gebeurde er weer iets volkomen nieuws, onverwachts. Wie het verzonnen heeft, geen idee maar in mijn herinnering was daar als een donderslag bij heldere hemel dat idee van die Tilburgse bouwploeg, die een schoolje zou gaan bouwen in Matagalpa, in een krottenwijk, in zeven weken tijd. Matagalpa? Wat is dat? Zelden is de naam van een volkomen onbekende stad zo snel rond gaan zingen als in 1984 in Tilburg gebeurde. Het leverde een uitverkochte benefietavond in Noorderlicht op, met een programma, waar je normaal geen hond voor zou krijgen. Toen onze helden vertrokken vanaf het kroepoekstation, was dat afgeladen vol. Toen de club zeven weken later terugkwam weer. Alleen jammer van dat dak, zeven weken waren net iets te kort geweest. Maar Matagalpa hoefde zich niet ongerust te maken. De stad leefde in Tilburg, het geld om dat dak zelf te leggen zou in no time overgemaakt worden. Degene die het plan van die bouwploeg bedacht heeft kan van mij alsnog de Tilburgse Nobelprijs krijgen. Alle ingrediënten die je kunt verzinnen voor het slagen van een actie zaten namelijk in dit plan: een duidelijk realiseerbaar doel; een concrete actie die naadloos aansloot bij een van de zaken die het wereldnieuws beheersten; een actie die inging tegen het grote imperialistische Amerika met zijn smerige CIA; de mogelijkheid om je te identificeren met onze heldhaftige jongens en meisjes die naar de bush gingen; de mogelijkheid om echt een steentje bij te dragen, nu zelfs letterlijk.

Bij mijn weten heeft nooit daarvoor, en zeker nooit meer daarna, in Tilburg de derdewereldbeweging zo succesvol opgetreden als toen in de jaren 83-86. Het loont volgens mij de moeite om eens te kijken of het op dit moment mogelijk zou zijn om op herhaling te gaan. Of moeten we ons er bij neerleggen dat, sinds de bouwploeg, het model van het uitzenden van stoottroepen al zo ingeburgerd is, dat we daar niet meer van verschieten?

Ton Vermunt

25 jaar stedenband Tilburg • Matagalpa
We vieren de teuels en halen de banden aan

Drie keer in mijn leven ben ik naar Nicaragua gereisd en drie keer was dat een overdonderende ervaring. De eerste keer was ik er om een school te bouwen met de bouwploeg, de tweede keer om te praten en contacten te onderhouden, de derde keer om bomen te planten met een milieubrigade. Mijn hoofd zit vol beelden, geuren en geluiden uit Matagalpa. Duizenden herinneringen heb ik aan mijn drie reizen, aan grootse dingen en kleine details. In de nacht voor de veertiende viering van de revolutie kwamen groot en klein bij elkaar en wist een kleine anonieme kat het te winnen van een door iedereen toegejuichte president. De kat heeft zich voor altijd in mijn geheugen genesteld terwijl ik me Daniel Ortega die dag voornamelijk van een foto herinner.

Het is zondag 18 juli 1993, de avond voor de veertiende *día de la revolución* waarvoor we naar Managua zijn gekomen. Morgen zal de feestelijke intocht van de sandinisten in Managua in 1979 herdacht en gevierd worden. Wij zullen erbij zijn als de fonteinen rood en zwart water spuiten, we zullen Daniel Ortega in levende lijve zien en zijn lange toespraak aanhoren, luisteren naar Mejia Godoy en kippenvol krijgen bij zijn *Nicaragua, Nicaragüita* en een paar Nicaraguanen om ons heen zullen een vlag boven ons hoofd spannen zodat wij *cheles*, bleekscheten, minder last hebben van de brandende zon. Maar dat is morgen pas.

Vanmorgen zijn we met de trein van León naar Managua gekomen. Enkele dagen eerder waren we vanuit Matagalpa al naar León gereisd -met de bus- om kunstenaar Rafael Flores te ontmoeten. De trein was maar één coupé groot, hij was blauw-wit van buiten en groen-crème van binnen en de bankjes waren van hout. Vanuit waar ik zat kon ik de machinist zien. Alleen het hoognodige was aanwezig en zelfs dat niet: geen deuren, geen glas in de kozijnen, geen buizen in de tl-bakken. Wel een tekstbordje op de voorwand: 'voor alle klachten en suggesties bel ...'.

We zitten op de patio van pension Santos, *Guesthouse Santos* staat er in rood op de buitenmuur. De tv staat aan en we zien bussen en auto's afgeladen vol rood-zwarte vlaggen, capes, dassen, T-shirts, sjaals en zelfs gezichten links rood en rechts zwart. Vrolijke gezichten. Vijftig- tot zestigduizend mensen verwachten ze morgen op het plein voor het karkas van de oude kathedraal en het Palacio Nacional. Wij drinken rum en cola en praten ondertussen wat, over van alles, over liefdes, over rara en over het nut van het schrijven van een reisverslag. Als de lampen uit moeten van de baas, gaan we slapen.

We hebben een kamer voor ons vijven, sober, kaal, met alleen vijf bedden. De bedden zijn smal hoog en keihard, net operatietafels. Er is geen beddengoed, geen laken, geen kussen en geen deken. Koud is

het niet, maar ik kan niet in slaap komen. Alle kledingstukken die de anderen niet nodig hebben leg ik op me om maar iets van bedekking te hebben. Ik probeer rustig te blijven liggen zodat niet alles op de grond valt, maar het een na het nadere kledingstuk schuift weg. Buiten hoor ik de voorbodes van het feest: harde knallen en muziek. De oordopjes zijn er niet tegen bestand. Ik peuter ze uit mijn oren die inmiddels al een beetje pijn beginnen te doen, want in een poging het geluid te dempen heb ik er veel te veel was in gestopt. Ik begin me steeds ellendiger te voelen. Uiteindelijk sta ik op en ga naar buiten om te plassen en een peuk te roken.

De wc is op een groot binnenerf, een krap, houten hokje. Donker, ik kan niets zien. Ik tast naar een schakelaar en ja, het licht gaat aan, maar tegelijkertijd flitsen er aan alle kanten kakkerlakken langs me heen: rrrrrrrrrrrrrt ... In een sprong ben ik weer buiten, lafaard. Ik ga op een bankje op het erf zitten dat schaars verlicht wordt door een lamp. Het is er stil. Het knallen van de feestvierders is opgehouden, maar muziek schalt er nog wel uit een verre luidspreker: *Are you lonesome tonight ...* bij de lichte depressie voegt zich een vaag gevoel van heimwee ... *does your memory stray to a bright sunny day ...* Opeens hoor ik een ander geluid, vlakbij, zachtjes. Twee reflecterende ogen. Een kat glipt langs me heen, glijdt onder de wc-deur door en de hel breekt los: gebonk tegen alle kanten van het hokje en hysterisch gekrijs. Even denk ik nog dat ook de kat vreselijk geschrokken is van het ongedierte, dan besef ik dat ze op jacht moet zijn. Even later komt ze likkebaardend weer te voorschijn. *Now the stage is bare and I'm standing there.* Met een grote glimlach loop ik naar de wc, het gevaar is voorlopig geweken. Dat slapen gaat misschien ook nog wel lukken, straks.

Marian van Stiphout

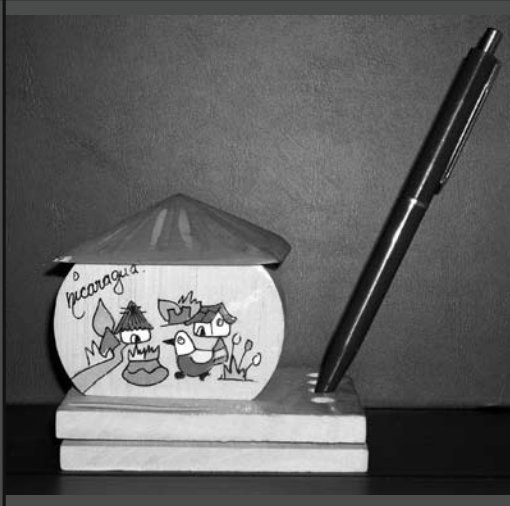

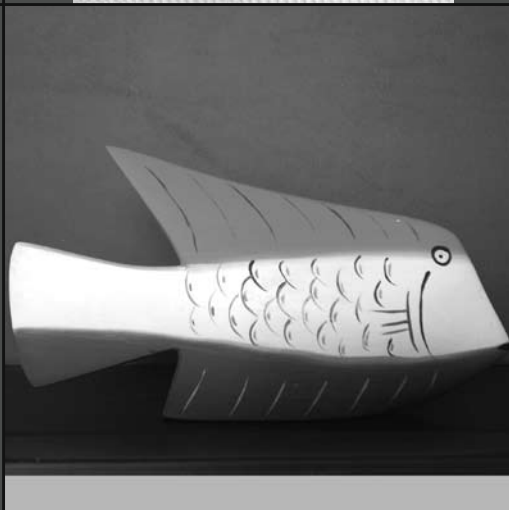
Daniel Ortega die dag in de verte
foto: Marian van Stiphout

25 jaar cadeaus

Gedurende 25 jaar kun je heel wat verzamelen. In het vorig nummer lieten we onze verzameling T-shirts zien. Nu: geschenken uit Nicaragua. Nicaraguanen geven graag; iedere gelegenheid grijpen ze aan om plaquettes, oorkonden, kledingstukken, vlaggetjes en *artesanía* cadeau te doen, aan hun Nederlandse vrienden, aan medewerkers en vrijwilligers persoonlijk, maar ook aan de Stedenband. Die laatste geschenken staan en hangen overal verspreid in ons kantoor -gelukkig zijn de meeste niet zo omvangrijk want onze werkruimte is krap bemeten- ze geven het een vrolijke latino-look. Erg jammer dat jullie de kleuren niet kunnen zien!

foto's: Francine van Werde

25 jaar stedenband Tilburg - Matagalpa
We vieren de feugels en halen de banden aan

feest!
foto: Jan Duijvekam Junior